

Biblioteket i Älvsbyn med vår Forskarhörna och Forskargrotta. Öppet Hus måndagar 15.00-18.30. OBS. Bara måndagar!

Ändrade öppet-tider i Forskarhörnan

Under 2015 har vi noterat ett minskade antal besökare på onsdagarna. Ganska ofta så sitter vi, som ska hjälpa besökande med deras forskning, helt utan besökare. Det finns kanske flera förklaringar till den här utvecklingen tex att man numera kan sitta hemma vid datorn och forska. Det har ju blivit allt enklare sedan vi fick digitala register via SVAR och Arkiv Digital m fl. Sedan kan man konstatera också att onsdagar kl 13 verkar vara en populär tidpunkt för många andra arrangemang och träffar i Älvsbyn.

Alla medlemmar har kanske inte koll på vad vi gör i Forskarhörnan så jag vill passa på att beskriva denna service till medlemmar och allmänhet. Tio till tolv personer ur styrelsen och några till, turas om och ställer upp för att bemanna Forskarhörnan vid öppet-tiderna, måndagar 16.30-18.30 samt onsdagar 13.00-15.00.

De ska då i första hand hjälpa besökande med de släktforskningsfrågor de har. Dessutom fixar de kaffe och fikabröd och sköter försäljning, utskick mm. Man behöver egentligen inte komma med några speciella frågor till oss utan det går bra att komma för en kopp kaffe och lite småprat också.

Nu har det kommit ett förslag att vi ska ändra på öppethållandet så att vi har öppet en dag i veckan, på måndagar kl 15.00-18.30. Då finns det tillfälle för dem som vill komma på dagtid och även för dem som endast kan komma på kvällstid.

Styrelsen har fattat beslut om att vi ska prova att hålla öppet en dag i veckan, Måndagar kl 15.00—18.30 från den 18 januari 2016 då vi öppnar igen efter Jul- och Nyårsuppehållet.

Naturligtvis är vi intresserade av vad ni medlemmar tycker. Du kan delge oss dina tankar om detta genom att kontakta någon ur styrelsen eller via Gästboken på hemsidan www.alsbyforskarna.se

Ordf. Carin Blom

Nu stänger vi forskarhörnan några veckor över Jul och Nyår för att komma tillbaka med friska krafter igen i januari.

Jag önskar er alla en riktig

God Jul och ett Gott Nytt År !! Carin

Innehåll:

sidan

Från red.	2
Telefonlista, styrelsen	2
Bouppteckningsregistret uppdat.	2
Cirklar/kurser, försäljning	3
Släktforskning är inne	4
Anders Sandströms utredning om Visträsk historia del 2	5-7
Hugo Marklund	8-9
J.P Lundqvist	10-19
Bilder. Hjälp oss med namn.....	20-21
Kalender 2016	22

Från red.

Hej mina forskarvänner. Sitter nu här igen och ska sammanställa ett nytt blad. Återigen får jag glädjas över bidrag från våra läsare. Det är ju det som är syftet med vårt medlemsblad att kunna utbyta kunskap, erfarenheter och bidra med historik. Fortsättningen på Anders Sandströms artikel om Wissträsk historia följer med detta nummer, oerhört värdefullt för att få en helhet i bygdens historia.

Tack vare det bidrag från Göteborg som vi fått, kanske många med mej kan fylla ut våra släkträd med en lång rad anor istället för tomma rutor. Även de som gjort släkträd efter Johan Petter Lundqvist har haft svårt att få rätt information, jag anser att det är lättare nu att via internet gå in i originalkällorna och se vad som skrivits. Men förutsättningen är att prästen skrivit in på vilken sida de flyttat, sen vilken information prästen fick. Det hände t.ex. att någon flyttade utan att ta ut flyttattest, då är det genast svårare att följa. Jag har suttit otaliga timmar med att försöka spåra J.P.s första frus flytt till Stockholm, där är inskrivet att hon tillsammans med en bror flyttade till Stockholm utan att ta ut flyttattest, då är det svårt att spåra. Har någon tips och idéer så är jag tacksam för tips. Min egen idébank är tömd.

Jag nappade på Anders Sandströms idé att i samarbete med biblioteket i Älvsbyn göra en liten utställning över Älvsbyns egna författare. Biblioteket var positiva till idén så under våren kanske under Äldre veckan kommer det till stånd. Har någon som läser detta vetenskapen om någon författare från Älvsbyn, om än i liten skala, hör av dej till undertecknad så vi kan plocka fram alster. Annars glöms dessa författare så lätt bort.

Vi hörs

Gun

E-post: gunjons@telia.com Tel: 070 320 77 56

Styrelsens sammansättning efter årsmötet:

Ordf. Carin Blom	Tel: 0929- 559 20
Vice ordf. Åke Engman	Tel: 070-604 24 90
Kassör. Catharina Berggren	Tel: 0929- 122 74
Sekr. Inger Torgersson	Tel: 0929- 559 53
Ledam. Britt Norman	Tel: 0929- 559 69
Ledam. Ann-Sofie Öberg	Tel: 0929- 551 42
Ledam. Roland Sundberg	Tel: 0929- 128 78

Ers. Tomas Granström	Tel: 0929- 128 22
Ers. Håkan Nygren	Tel: 0929- 200 14
Ers. Gun Jonsson	Tel: 070-320 77 56
Ers. Monica Jonsson	Tel: 070-221 02 94
Ers. Kerstin Strömberg	Tel: 0929- 102 50

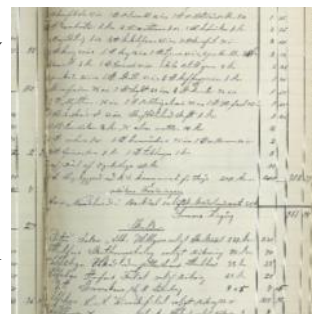
Revisor. Runo Bergqvist	Tel: 0929-108 94
Rev.ers. Bo Öhlund	Tel: 0929-554 40

Valberedning:	
Dick Öhman	Tel: 0929-211 48
Helena Stenberg	Tel: 0929- 610 31
Lena Jonsson	Tel: 0929- 558 90

Intresserad av att läsa bouppteckningar?

Nu är det färdig skannat. Registret för Älvsby tingslags häradsrätt åren 1892-1927.

Gerd Öhman och Tore Holmbom har varit vänliga nog att dela med sig till föreningens medlemmar, av sitt förträffliga register i både namn- och ortsförhör för Älvsby fögderi. Finner ni något fel är de angelägna om att få veta det så kan det rättas till. Registret finns även i pappersformat i forskarhörnan.

Cirklar/Kurser.

Forskarföreningen anordnar cirklar/kurser i släktforskning i samarbete med ABF. Du kan anmäla ditt intresse för kommande cirklar/kurser på anmälningslistor i Forskarhönan, hos ABF Norr eller direkt till ordföranden Carin Blom på e-post cablo@telia.com eller telefon: 0929- 559 20

Vårterminen 2016

Planeringen för vårterminen 2016 är inte fastställd ännu.

Har du önskemål om kurser så kontakta cablo@telia.com

Inventering av gravstenar fortskrider.

Gruppen som jobbar med att dokumentera detta, är nästan klar, endast skogskyrkogården återstår.

De har tillsammans lagt in över 6 000 namn på nya och gamla kyrkogården.

Gå in och kolla på länken här nedan:
<http://grav.genealogi.se/Gravsoklist.php>

Bilden här bredvid är ej från Älvsby kyrkogård.

Försäljning:

Gamla hantverk i Älvsbybygden I och II samt Älvsby Kyrkstad

PDF-filer av tre häften om Älvsbybygden som inte finns i nytryck längre. Ursprungligen utgiven av Älvsby Hembygdsförening samt Kyrkstadgruppen, mellan 1996-1999. Barberare & Herrfrisörer, Barmorskor, Damfrisörer, Murare, Skomakare, Smeder, Sotare, Stenarbetare, Sömmerskor, Urmakare, Bagare, Båtbyggare, Glasmästare, Kopparslagare, Målare, Skräddare, Slaktare, Snickare och Vulkare.

Verksamma under 1900-talet.

PDF-filerna ligger på ett USB-minne.

Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.

Beställ via e-post gunjons@telia.com eller tel 070-320 77 56

Dödsannonser och Inbjudningar till Begravningar

Vår senaste utgåva av kopierade Dödsannonser och Inbjudningar till begravningar fram till 1970, insamlade från privatpersoner. Mappen innehåller 2469 dokument, varav ca 385 inbjudningar till begravningar och resten dödsannonser på avlidna Älvsbybor. Den äldsta annonsen är från 1881.

Annonserna ligger på ett USB-minne.

Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.

Beställ via e-post britt.norman@telia.com eller fia.oberg@alvsbyn.com

Byar i södra Älvsbyn

Älvsbyns Forskarförenings bok om Byar i södra Älvsbyn. Historik över byarna Nygård, Höggheden, Nydal, Bränna, Småträsk, Tvärsel, Snårbäcksliden och Kålsberg. Utgiven 2011. Priset är 300 kr och för postförsändelse tillkommer 60 kr i porto.

Beställ via e-post gunjons@telia.com eller tel: 070-320 77 56.

Släktforskning är inne

Har ni märkt av hur mycket det skrivs och pratas om släktforskning just nu? Vi har flera radio och Tv-program som behandlar detta, det senaste heter "Det sitter i väggarna", och där historikern Christopher O'Regan är en av programledarna.

Trevligt tycker jag förstås, för det märks inte minst på antalet aktiva släktforskare.

Det senaste sättet att hitta sina nu levande släktingar och sina tidigare anor, nämligen DNA-forskning ökar nu med en väldig fart. Har du inte provat på detta så kan jag bara rekommendera att du testar dig. Ibland hör jag någon säga att det är besvärligt eftersom man inte kan engelska, då Family Tree Dna är en hemsida på engelska. Men det går faktiskt att låta datorn översätta sidan till svenska. Speciellt enkelt är detta om du har GoogleChrome som webbläsare.

The screenshot shows the 'FAMILY FINDER - MATCHES' interface. At the top, it lists 'De vanligaste efternamn...' with counts: 11 Johansson, 9 Eriksson, and 7 Persson. Below this, there are filters for 'Relationer: Visa alla matcher', 'Sortera efter: Matchdatum', 'Namn:', 'Ancestral Efternamn: Tillämpas', and 'Visa fullständig View'. The main table has columns for 'Match Datum', 'Förhållande Range', 'Kallas Förhållande', 'Delad cM', and 'Ancestral Efternamn'. Three matches are visible:

Match Datum	Förhållande Range	Kallas Förhållande	Delad cM	Ancestral Efternamn
2015/11/13	4. Cousin - Fjärr Cousin		29,35	
2015/11/13	5. Cousin - Fjärr Cousin		33,84	
2015/11/05	5. Cousin - Fjärr Cousin		44,58	

Det finns ju många olika sätt att hitta sina anor men vi kan nog konstatera att det numera är betydligt enklare än för 30-40 år sedan, när en del av våra medlemmar startade sin forskning. Även om det är härligt och intressant att besöka ett av våra landsarkiv eller riksarkivet, så går det faktiskt mycket bra att sitta hemma vid datorn och söka i dessa arkiv. Allt mer av arkivens material digitaliseras och görs tillgängligt för oss i datorn. Då behöver du dock ett abonnemang hos Arkiv Digital, SVAR eller någon annan aktör i branschen. Har du inte dator med abonnemang kan du alltid sätta dig i Grottan på Biblioteket där det finns tillgång till allt detta.

MEN vill du prova på DNA-forskning så behöver du en egen dator med e-post för att ta emot dina resultat på.

Carin ordförande och cirkelledare

*Javisst är det enklare nu?
Jag minns när jag började
med den här sortens kort-
läsare.....*

*Här en bild av en kortläsare,
föregångare till Datorn.*

Suåra affsides up i marken – del 2

Det är först från mitten av 1600-talet som vi med någon säkerhet kan följa ägarelängder på Vistträsk olika hemman. Hustru Karins hemman om 1/4 mtl ligger dock helt öde till år 1682, då det upptas på tre års frihet av Nils Olofsson. Byns andra hemman om 1/8 mtl befolkades mestadels av änkor och det största hemmanet om 33/64 mtl, som brukades av Henrik Mårtensson, togs sedan över av Clemet Eriksson. Under åren 1671-86 var dock även 9/32 mtl av detta hemman öde.

Ännu en svår tid

Problemen för Älvsbybygdens folk fortsatte även in på 1600-talets andra hälft. På Byn bortskar älven 15/64 mtl av den odlingsbara jorden, vilket motsvarade 1/10-del av dess åkerjord. Dessutom slog skörden fel såväl 1674 som 1675 och folk tvingades nyttja agnar och bark i brödet. Kriget mot Danmark 1675-79 kostade stora förluster i form av död i sjukdomar och stupade. Dock verkar Älvsbybygden ha klarat sig något bättre vad gäller skördeutfallet, men av 17 utskrivna soldater från dessa byar stupade hela 12 man. Bland dessa kan nämnas Olof Sylvestersson Setterhuvud från Muskus och Per Andersson från Vistträsk, vilka båda avled i Göteborg 1675 respektive 1679. Joseph Hindrichsson Hara, helt visst en son till tidigare nämnde Henrik Mårtensson, antogs till knekt 1677 och upp-gavs då gå för eget hemman i Vistträsk.

Roteringskommissionen 1695 och nödåren 1695-97

När roteringskommissionen genomförde sitt arbete i Västerbotten år 1695, får man intrycket av ett visst välstånd i Älvsbybygden. Med ett medeltal på 9,4 kor och 13,7 småkreatur per hushåll stod bygden inte längre socknens gamla storbyar efter. I Vistträsk framstår rentav Erik Clemetsson som storbonde med följande kreatursinnehav;

Erik Clemetsson – 2 hästar, 18 kor och 20 småkreatur

Nils Persson – 1 häst, 6 kor och 8 småkreatur

Nils Olsson – 1 häst, 5 kor och 5 småkreatur

Sämre tider skulle dock stunda med de svåra nödåren 1695-97, då nära 1/3-del av Finlands befolkning dog av svält och undernäring. Sannolikt drabbades också Norrland mycket hårt. Häradshövdingen Olaus Burman har i en till eftervärlden bevarad skrift om Pitebygden under dessa år, salvelsefullt beskrivit orsakerna till de problem som uppstod. Om man bortser från hans moraliserande ”straffpredikan” över befolkningens tidigare slösaktiga leverne, så beskriver han sakligt vad som hände: ”Jorden var likasom sjuk att hon intet kunde bära, i det man och intet hade att kasta uti henne till utsäde; Och den ringa del som A:o 1695 uti henne kom, gick genom köld och fråst sin kos. Sjöarna voro såsom omisskundsamme, att de intet ville gifva, luften var lika som vred, att den uti sig intet ville låta see, eller finna något till maats.”

Bark och halm brukades allmänt och man slaktade och åt hästar, hundar och möss ”som vankades i skogen”, samt självdöda kreatur och as. Många gårdar lämnades också öde och människorna drabbades av olika sjukdomar som blodsot (dysenteri) och en ”starkt brännande feber”, ej olik fläckfeber, som gjorde att ”allt folket dödde sin kos”. I hela Piteå socken avled 840 personer under åren 1695-98 eller 210 i medeltal per år, att jämföra med drygt 50 per år under perioden 1651-1750.

Stora Nordiska kriget

År 1700 anföll danska, polsk-sachiska och ryska styrkor det svenska stormaktsväldet, varför den svenska armén sattes i rörelse. För soldaterna i Västerbottens regemente, som strax transporterades söderut, innebar kriget att de flesta aldrig mer skulle återse sin hembygd. Västerbottningarna deltog i fälttåget i Livland 1701-06 samt det ryska fälttåget 1707-09 och var då bl a med om övergången av Duna 1701, slagen vid Kliszov 1702, Fraustadt 1706 och Hollowzin 1708 samt nederlaget vid Poltava 1709. Vid sistnämnda tillfälle utplånades stora delar av regementet och de överlevande fick gå i rysk fångenskap, varifrån få återvände.

Efter katastrofen vid Poltava uppsattes regementet ånyo år 1710, varpå manskapet förlades som garnison i fästningarna Nymunde och Dynamunde. När dessa belägrades av rysarna bröt pesten ut och på kort tid gick även detta regemente till spillo. Ytterligare ett nytt regemente uppsattes i Västerbotten 1711-12 och fördes till södra Sverige, där man bl a deltog i försvaret av Strömstad när den danske amiralen Tordenskiöld anföll staden i juli 1717. Därefter deltog man i Karl XII:s sista fälttåg mot Norge hösten 1718 och först en tid efter kungens död fick man återvända hem.

Från Västerbotten hade under hela kriget utgått 5.370 soldater, varav 595 man från Piteå socken. Av dessa hade byarna från Älvsbybygden under tiden från roteringen 1695 och fram till 1728 års hemmansrannsaking fått sätta 26 soldater. Få av dessa återvände hem!

Bland de soldater vi möter från bygden kan nämnas kamraterna Erik Ersson Sturk från Manjärv och Michel Johansson Lindberg från Visträsk, vilka båda antogs som soldater 1710 och båda dog inom loppet av en höstvecka samma år i Reval. Kanske skedde dödsfallen redan vid ankomsten till denna hamnstad. Något senare, eller år 1714, antogs Anders Jonsson Kock för en rote på Byn. Han deltog i kungens sista fälttåg mot Norge hösten 1718 och strax före kungens död uppgavs han ha rymt från Fredrikshall.

I Piteå socken fanns vid krigets slut ca 400 hemman och mer än 50 av dessa låg öde. De flesta hade inte brukats sedan svagåren på 1690-talet och värst var situationen i de norra kustbyarna samt i Älvsbybygden. På sistnämnda plats låg sju av bygdens nitton hemman öde när kriget tog slut, de flesta dock som ett resultat av de svåra åren vid 1600-talets mitt samt 1690-talets missväxt. Dock hade de långa krigsåren, med sin stora manspillan och sitt höga skattetryck, försvarat och försenat återhämtningen.

Återhämtningens tid

Efter kriget upprättades en hemmansrannsaking år 1728 för att utröna läget i Västerbotten och se hur länet kunde bära kostnaderna för regementet. I Visträsk fanns då tre hemman och på nr 1 angavs Sven Ersson, sannolikt en son till Erik Clemetsson, vara husbonde. Hemmanet som omfattade 15/64 mtl var i fullt bruk och gården var väl bebyggd. På nr 2 finner vi Anders Andersson Stadig och sedan roteringen år 1695 hade Nils Persson, Anders Persson och hustru Anna i tur och ordning varit ägare. Hemmanet skattade för 1/8 mtl och var i fullt bruk, medan gården var gammal. Nr 3 som vid roteringen år 1695 brukades av Nils Olofsson låg dock öde. Hemmanet om 1/4 mtl var tillfallet kronan och hade under lång tid varit öde när nämnde Nils upptog det på tre års frihet 1682. Redan år 1697 ödelades det åter och hade nu en gammal och förfallen gård.

Efter ytterligare några år verkar bygden ha återhämtat sig och de flesta hemman som legat öde hade fått nya brukare. Dessutom hade bygden vid denna tid fått två nya hemman genom klyvning av äldre enheter. Något som inte hade hänt sedan mitten av 1500-talet. Det kan därför vara lämpligt avsluta denna berättelse med att i något förkortat skick återge de omdömen som 1750 års jordrannsaktionskommission avgav om Visträsk.

Visträsk uppgavs bestå av tre hemman utan möjlighet till fler sådana. Dock sades åkerjorden och ängsmarken vara någorlunda med goda möjligheter till förkovring. Skogsmark fanns till husbehov för byggnation, gårdselvirke och vedfång samt djur- och fågelfänge. Del fanns i mjölkvarn som gick vår och höst i Brändån.

15/64 mtl skatte sedan därifrån 9/32 mtl krono blivit söndrat till Muskus nr 3, innehas av Lars Augustinsson, som är en flitig hemmansbrukare som försett detta hemman med nödiga hus och byggnader, föder 1 häst, 10 kor, 3 unga nöt, 5 getter och 9 får.

1/8 mtl skatte, innehas av Östen Jönsson, som väl bebyggt och hävdad hemmanet, föder 1 häst, 5 kor, 2 unga nöt, 3 getter och 8 får.

1/4 mtl krono, innehas av Johan Jakobsson, som försvarligen bebyggt hemmanet, legat öde 1657-81 samt 1697-1729, upptaget på tio års frihet 1730, föder 1 häst, 6 kor, 2 unga nöt, 5 getter och 4 får.

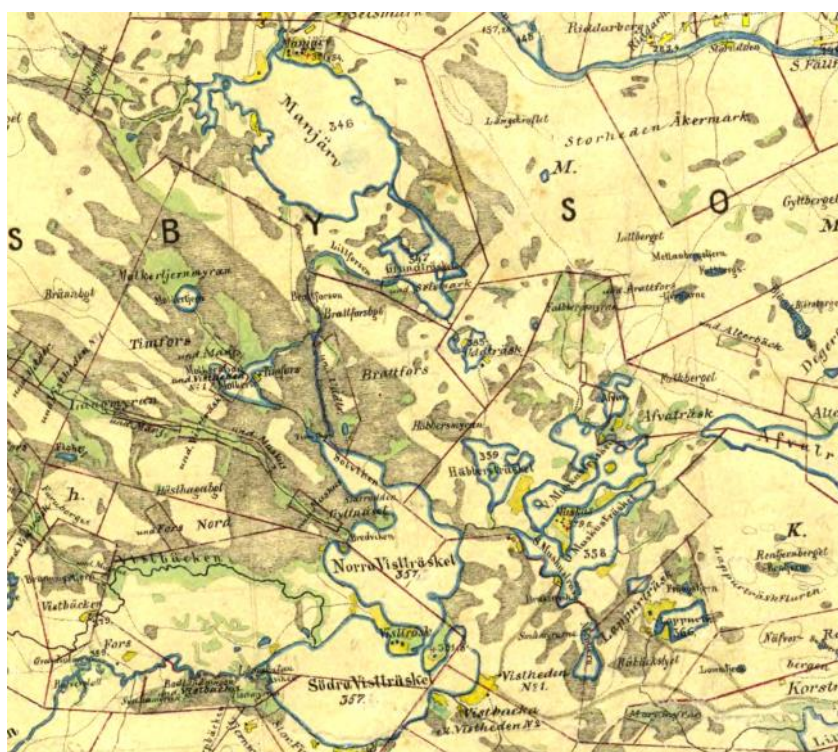
Dessutom får vi veta vad som hänt med Erik Clemetssons stora hemman *Visträsk* nr 1 om 33/64 mtl. De 9/32 mtl som nu överförs till Muskus hade tidigare varit ett hemman som "af fordom legat under Muskus by" men som 1651 blivit öde och under perioden 1667-1739 varit skrivet under *Visträsk* nr 1. Det hade nu med landshövdingens tillstånd åter blivit en egen rök under Muskus med Nils Olofsson som bonde. Han uppgavs vara en flitig åbo som med all flit sörjde för hemmanets välmåga och kunde föda 1 häst, 6 kor, 2 unga nöt och 6 får med hjälp av renmossa och sjöfoder.

Sammanfattning

När vi möter Älvsbybygden och *Visträsk* vid 1500-talets mitt får man intryck av ett visst välstånd. Den odlade jorden är visserligen liten, men boskapsbeståndet är något större och vi får räkna med att jakt och fiske spelade en stor roll långt fram i tiden. Krig, missväxt och högt skattetryck skulle dock bli befolkningens öde under nästan 150 år, d v s under Sveriges stormaktstid, och det är först mot mitten av 1700-talet som vi kan skönja en återhämtning. Tydliga tecken på detta är en ökning av antalet hemman och mer stabila ägarförhållanden.

Anders Sandström

*Hittade ingen äldre karta över Visträsk, den här är från 1880-talet.
Gun.*

Hur många minns Hugo Marklund?

För några år sedan fann jag på ett antikvariat i Luleå en bok med den fantasieggande titeln ”Hårda tag”. Den var utgiven på J A Lindblads förlag i Uppsala och tryckt i Stockholm 1937 samt försedd med illustrationer av Folke Hoving och 16 fotoplanscher. Författare var den för mig okände Hugo Marklund som hade daterat förordet - Älvsbyn september 1937.

Således hade boken tillkommit i Älvsbyn, där sannolikt också författaren måste ha varit bosatt. Trots att jag tillbringat hela mitt vuxna liv i kommunen hade jag aldrig hört talas om vare sig boken eller Hugo Marklund. Mitt intresse väcktes och jag ville veta vem denne man var och om han hade skrivit fler böcker?

Hugo Marklund och hans produktion

Eftersökningar på nätet gav snabbt svar och visade att Hugo Engelbert Marklund var född den 23/5 1884 som son till bonden och byggmästaren Anders Israel Marklund o h h Sara Lovisa Lundmark i Arvidsjaurs socken. Han genomgick Johanneslunds missionsinstitut åren 1906-09 och blev våren 1917 predikant vid Älvsby Lutherska Missionsförening, en arbetsuppgift som han upprätthöll till 1944. Hugo Marklund avled 1971.

Han skrev också böcker och gav ut såväl vildmarksskildringar som vuxenromaner med starka moraliska och politiska ambitioner. En lista över hans produktion omfattar bl a följande böcker;

- Hårda tag (1937) – jakt- och vildmarksskildringar från Lappland.
- Bergtagen (1941) – den handlar om en ung lärarinna som möter kärleken i en avlägsen bygd.
- Spöktjädern på Kolmeberget (1949) - jakt- och vildmarksskildringar från Lappland.
- Hundskallet i vildmarken (1950) – jakt- och vildmarksskildringar från Lappland.
- Vargrännaren (1953) – en dramatisk skildring av brännvinets inverkan på en samisk familj, som förlorar både utkomst och kärlekslycka.
- Stortallen och andra berättelser (1957) – jakt- och vildmarksskildringar från Lappland.
- Bortom storskogen (1958) – jakt- och vildmarksskildringar från Lappland.

Förmodligen är det så att av de böcker som bäst har klarat tidens tand, så är det hans jakt- och vildmarksskildringar, som även utgör dokument över livet längs Pite älvdal för ca 100 år sedan. Framför allt hans förstlingsverk ”Hårda tag”, som är mästerligt illustrerad av Folke Hoving med en vinjettbild för vart och ett av bokens fjorton kapitel. Den och de övriga vildmarksskildringarna kan varmt rekommenderas.

Tyvärr är samtliga Marklunds böcker sedan lång tid utgångna från förlaget och den som vill läsa dem måste nog söka antikvariskt. Det är dock inte så svårt som man kan tro, eftersom jag själv har lyckats få tag i några av hans böcker och jag ofta ser dem utbudna till ett rimligt pris. Möjligen kan också biblioteket beställa hem något av hans alster, men jag tvivlar på att Älvsbyn har dem i sina gömmor. Det skulle för övrigt vara roligt om biblioteket, kanske med hjälp av Älvsbyns Forskarförening, kunde ordna en liten minnesutställning om en av kommunens första författare!

Innehållet i "Hårda tag"

Slutligen så vill jag här ange de fjorton kapitelrubriker som förekommer i boken "Hårda tag", så att den eventuelle läsaren kan få en bild av innehållet;

1. Björn-Janne
2. Rimpobjörnen
3. Lars Fjällströms första björnjakt
4. Lars Sjulssons sista björnjakt
5. Nybyggarna i Kårsådalen
6. Storbjörnen i Plassovardo
7. Varg-Måns
8. Storvargen
9. Kalle Bergs älgjakt
10. Järvhonan
11. En vårnatt i Björndalen
12. Minnen från en fjällripjakt i högfjällen
13. Vårtid i fjällen
14. Hundskallet i vildmarken

Kapitel 11 och 14 förekommer för övrigt också i en annan bok, där sistnämnda kapitel fått ge namn åt hela boken nämligen "Hundskallet i vildmarken".

Anders Sandström
Vid sel 22 sep 2015

Hårda tag

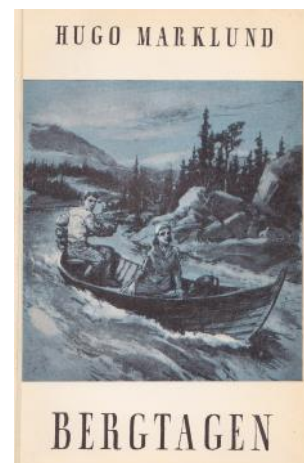
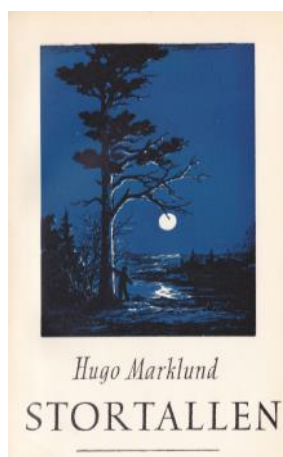
Illustration Folke Hoving

Genom Älvsbyns bibliotek kan man låna följande böcker skrivna av Hugo Marklund:

Hårda tag Utg. 1937
Spöktjädern på Kolmeberget och andra historier utg. 1949
Bergtagen utgi. 1954
Stortallen och andra berättelser. Utg. 1957
Bortom Storskogen Utg. 1958
Ovanstående böcker har jag lånat men inte läst riktigt alla än. Fascineras av hans förmåga att skildra landskapet och intressant läsa om hur livet kunde te sig i de glest bebyggda trakterna på den tiden. Även intressant läsa hur den starka tron påverkade folket och fick folk att trots det hårda livet kunna överleva och trivas med tillvaron.

Gun.

Här illustrationer från ett par av böckerna. Vilka som står för illustrationerna framgår ej.

Hur många har Johan Petter Lundqvist i sin släktgren?

En ny medlem från Göteborg ringde mej och frågade om vi var intresserade av historiken om en utflyttad Älvsbybo. Hon hade en hel del papper som hon frågade om hon kunde skicka till föreningen.

Givetvis var vi intresserade, speciellt jag personligen eftersom det visade sej tillhöra mitt släktträd Sponton/Eliasson. Vet att det är väldigt många Älvsbybor som också har gemensamma anor med honom.

Det måste ha varit en företagsam ung man som först tog sej till Piteå, för att sen troligtvis båtledes ta sej vidare till Stockholm. Jag har sökt i kyrkböckerna utflyttade, men hittar honom inte. Har även sökt i inflyttningslängderna i Stockholm, men svårt veta vilken församling han först kom till. Kanske någon som läser detta och forskat på samma gren haft bättre tur att hitta?

J P flyttade från Älvsbyn 1841-11-13, enligt utflyttningsländen, däremot hittar jag honom inte i någon av Piteås in/ut flyttnings längder. Enligt dödsrunan så kom han till Stockholm 1842.

Väl i Stockholm började J.P. inom handeln och affärerna måste ha lyckats bra, eftersom han senare köpte fastigheter i centrala Stockholm.

Se dödsrunan på nästa sida.

Johan Petter Lundqvist född 1822
i Strycktjärn.

På sidorna 12-15 har jag bilagt kopior på brev som är skickade till Johan Petter.

Det första är inte daterat vilket år, bara datum. Jag har sökt efter denna systerdotter, som skrev ett så tårdrypande brev. Jag ville veta vilket år brevet skrivits? Hittade henne till slut, och har kommit fram till att det måste vara 1887 eller 88.

Anna Sofia född 1833 i Strycktjärn, alltså en syster till Johan Petter flyttade till Klöverträsk, Nederluleå och gifter sig med Anders Ersson Sandström, de vigdes 1857 och fick sex döttrar och två söner. Däribland brevskriverskan Maria Magdalena född 1865.

År 1884 som 19-åring tar Maria Magdalena en piggtjänst hos Bonden Gustaf Eriksson i Unbyn Överluleå.

1878 den 27 maj avlider mamman Anna Sofia endast 44 år och ca 6 mån. och maken blir ensam med de små barnen, det yngsta, Helena Matilda bara drygt 1 år. Johan Anton ej fyllda 4 år, Johanna Albertina ej fyllda 7 år och Augusta Wilhelmina 11 år.

De äldre barnen hade redan flyttat hemifrån.

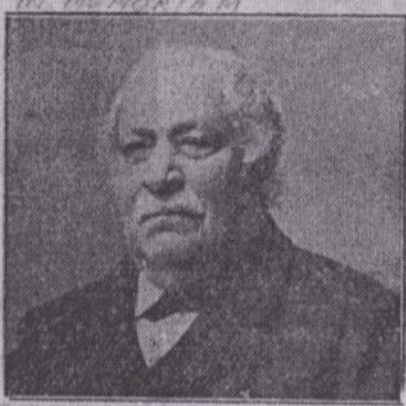
Året därpå 1879 gifter Anders Ersson Sandström om sej med Mathilda Eriksdotter, många gånger var det enda möjligheten en änkeman med många barn hade för att klara att hålla samman familjen. Det var inte alltid så lycklig lösning för barnen, har man sett i många fall.

Maria Magdalena gifter sig 1894 med Johan Magnus Johansson i Heden, Över Luleå församling.

De andra två breven lämnar en hel del information, de är av stort intresse historiskt.

Bröderna med familjer tillhörde troligtvis en i dessa trakter vanligt trossamfund Bodellisterna. Det skulle vara intressant om något brev hade sparats från J P till bröderna. För enligt breven så skickade han pengar eller kläder åtminstone till någon av dem.

Johan Petter Lundqvist född 1822-03-22 död 1912-09-08

J. P. Lundqvist. †

Vi rita i dag dödskorset invid namnet på Sundbybergs äldste invånare husägaren J. P. Lundqvist. På söndag morgon avled nämligen den gamle mannen efter att sedan maj månad ha varit sängliggande. Från att förut ha varit sängliggande. Från att förut i alla sina levnadsdagar ha varit frisk och rörlig nödgades han då intaga sängen, från vilken han aldrig steg upp mera. Först på senare dagarna kunde han förstå att slutet var nära, han hade ju aldrig varit sjuk och att ej läkarne kunde hjälpa honom fann han otroligt.

J. P. Lundqvist var en son av den höga, friska Norden. Född i Älvsbyn vid Piteå den 25 mars 1822, kom han år 1842, d. v. s. tjuguårig till Stockholm. På »Gärdet» exercerade han och »skyltrade» för Karl XIV Johan», som han berättade för oss vid 90-årsintervjuen. Till levebröd valde han handeln — han ägde en lång tid tre diversehandelsbutiker i Stockholm, men ägnade sig också åt jordbruk; han arrenderade sålunda Vålberga egendom i Järfälla. Även var han husägare i Stockholm.

År 1882 kom Lundqvist till Sundbyberg, där han först köpte Nedre Jakobsberg och sedan byggde Övre Jakobsberg, Annero och Lilla Linadal. Själv bodde han i Tornberg där han nu slutat sina dagar.

Här bredvid vigsel attesten mellan J.P och mamsell Charlotta Beata Mattson. Bevittnat av Kusken och Husdrängen.
Kopia från Arkiv Digital.

Bilden är från början av 1890.

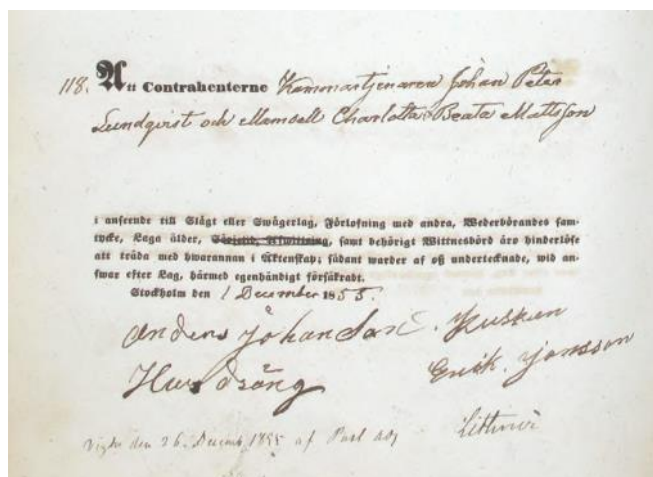
(Ej så bra kvalitet, kopia av kopia)

Johan Petter Lundqvist och make nr 2, Emma Mathilda Andersdotter, systerdotter till hans 1:a fru. Emma Mathilda var född den 1853-10-31 i Amnehärad, Skaraborgs län, Västergötland. Sittande barnen Johan Richard f. 1887 och dottern Anna Ester Augusta f. 1889.

Uppgifter om den första frun är väldigt knapphändiga. J.P. gift 1855-12-26 med Charlotta Beata född 1820-12-26 i Amnehärad. I husförhörslängden står det noterat följande: "Säges vara resta till Stockholm 1853-03-12, men ej uttagit prest-attest, tillsammans med en broder Jan Mattson". Har sökt men ej hittat var i Stockholm hon anlände.

Släktingarna har inga foton av henne heller.

Av hans andra fru Emma Matilda får vi en bättre bild om vi läser sid 17-19.

Ofver luleå Unbyn den 5 augusti 1887 eller 1888 ?? Läs mer på sid. 10.

min oför glömda morbroder

guds frid vare mäd eder / nu får jag i hastig
het skriva till eder några rade för att låta eder veta
att jag lever klen till hälsa men jag önska min kära
morbroder ock moster må hava hälsa ock fram gång här i
livett o sedan i evigheten / gud give att ni må hava
dett bättre än jag här / jag för min del skulle icke
hava så svårt för egen pärsjon nu men jag får fälla
många tåra för mina små syskon / min lila syster hon
har nu rest hem i från ock hon är nu 11 år gammal o hon
är nu ut sikatt så ulenditt så jag måste fälla tårar
när jag skall tala om dett för min morbroder / hon hade
icke skor på sina foter ett skarvatt line o en gammal
tröja å en kiol så var hon ut sikatt från sitt hem ock
dett är så sant som att ni har en gud / o nu har hon
varitt i avan i sommar till barnpiga o der har hon fått
en nesduk o mer har hon icke bekommit än / de har varitt
oförståndigt med henne så jag vet icke huru dett skall
gå o nu till stundar hösten o hon har icke nå skor på
sina föter icke nå kläder / nu får vi buda till att se
till henne dett vi kan // men jag beder min morbroder
med tåran i ögon att han skall vara af den godheten o
giva henne en liten slant till gielp ute någon ting /
jag o mina syskon vi skall gielpa tillock dett vi mö-
litt kunna / vi skall laga henne en annan tjänst om
dett är någon som vill hava henne, / ja dett vartt så
myckett svårt för att sedan mamma dog o vi fik styv-
moder så herre gud i himmelen men jag hoppas att gud
vet råd / jag har sen en broder der hemma också han
är 13 år gammal nu o han gråt var enda gång jag ser
honom / han säger att han får icke äta en gång oråg-
nat då vår sjumoder säger att han äter för mycket /
är han sjuk så säger hon att han är lat o icke hon
kläder på honom o papa han får taga allt till goda /
ja gud giälpe mina små syskon medans dem äro små jag
kan icke tala om alla mina lesambeter för min kära
morbroder / ja nu måste jag sluta mina rader med en
kär hälsning från mig till min kära morbroder ock
moster ock kusin teknar mitt namn

Maria Magdalena Sanström

i f i tjäns hos gusta Erikson i ofrer luleå Unbyn

så skriven mig svar på mina dåliga rader så fort som
möligt upful min begäran

Piteå Elfsby å grubban den 15 Maj 1890

Bästa Broder J.P.Lundqvist / När jag betänker huru många dagar ock år äro förlupna sedan vi sågo varandra ock under vilken tid jag ej erhållit en rad från dig ej heler jag lämnat dig någon skrivelse så blyges jag nästan att bröder kunna vara så likgiltiga om varandra. / derföte vill jag nu mäd dessa rader först låta dig veta att jag har nu ett hämman mäd gård ock boskap, hustru ock 2 söner ock 3 döttrar / Wi hava alla väl mäd hälsa ock nödtorftig bärning, / för det andra får jag även berätta att broder Lars Magnus Lundbärg reder sig bra ock har en sän åt vilken han har lämnat sin ägendom ock är nu förgångsgubbe, / August Lundqvist har ock hustru ock 5 barn samt reder sig bra. / Isack är ock förgångsgubbe ock lever i ro, / Carl Olof har nyligen hälsat på oss han synes ha god hälsa mäd god hull äger ej mer än simpla kläder på kroppen vandrar mäst efter vägarna. / Broder Jonas är fortfarande i sinnesrubbat tillstånd är ofantligt trasig ock lever af almosor för vars mans dörrar hann skull väll få nödtorftiga kläder af mädlidande mäd människor om han ville ta emot det / men det gör han icke / men vad du har sänt honom det tar han mot mäd tacksägelse. / Carl Ölund ock Gustava äro i ganska fattiga omständigheter ty de har femm barn ock det älsta så väl som modren Gustava har varit sjuka nu ock till stor del sängliggande.

Maria ock Sara äro i Luleå ock deras ekonomiska stälning känner jag ej så noga till.

Men nu är vår ock sommar tillstundar derföre önskar jag att du mäd din unga hustru gör dig en lustresa hit opp när den varma sommarvinden begynner blåsa / jag tycker det skulle väll vara nöjsamt för dig att efter så lång tid få se din födelseort ditt gamla hemm ock dina syskon. / Barndoms vänner ock bekanta ock så ledes uppliva minnen af dina barndoms flydda dagar ock så leds beskåda guds underliga förände.

Så tänker jag det skall vara bäst du tar reda på ångbåtens reseturer ock bestämmer en viss dag när du skall kamma / ock skriva till mig ock till alla syskon att de samlas när mig en viss dag der syskon mötet skulle ske. / Jag bor utmed lansvägen sirka en halva mil från vår faders bostad dit du friskt kan åka mäd vagn.

Så vill jag be dig att du upplyser mig om vad käran kostar i stockholm samt korn någ ock ärtor / Det skall bli roligt att höra. / Jag har litet kærtillvärkning i år / miöl kostar här 21 k 50 ör per säck 100 kilo någsikt korn 23 ock vete 26 buff (?) 2a 2 k 10 ör per kilo ock så vidare.

fort s

Sist skulle jag önska veta hur du har det när detta livet tar slut vart du tenker komma för den långa evigheten / denna fråga är den viktigaste den mäst nödvändiga af allt ty vad hjälper det människan om vi förvärver os alla jordiska skatter om vi taga skada till vår själ, / ty är nödigt att få veta om vi är i himmlin tiknat eller bland de fördömda räknat, / ty säger skriften utan omvändelse får ingen se härren ock utan tro är omöjligt tänkas gud / dän före min kära Broder ock svägerska frågen eder egna samveten om någon förändring mäd eder är skedd om i genom gudsords jus ären förda från mörkret till juset / från satans magt till gud, / vidare få vi väll resonera när du kämmer / låt icke vägen vara dig besvärlig ock när dessa rader träffa dig så hoppas jag få svar. / Intet vidare för denna gång, klockan är 3 mäd 22 graden varme mäd halvmulen himmel.
Mångtusene hälsningar från oss alla.

Ulrik Lundqvist

adräs

Nybyggaren Ulrik Lundqvist
Piteå Elfsby grubban

Grubban ligger norr om Tvärån enl. karta i Nordisk Familjebok

Här syns att släktingarna i Stockholm funderat varifrån Johan Petter kommit. De fick fram att Grubban ligger norr om Tvärån enligt karta i Nordisk Familjebok. (Det var före Internet och Google Chromes och Eniros tid).

Anhöriga har sagt att Johan Petter besökte aldrig sin hembygd, men av breven framgår ju att han skickat åtminstone kläder till den sjuke brodern.

Gravstenen finns vid Bromma Gamla kyrka. Där ligger han begravd tillsammans med sina båda fruar samt systemern till första frun Beata Larsson

Piteå å Stryktjärn den 16/8 1894

Bäste broder J.P.Lundqvist jag får mäd några rader hälsa dig ännu i år och låta dig veta hur vi lever här i norbotten. / Vi har nu fått stambanan hit upp till fjällen och andra storartade byggnader så att om bror nu vill kamma hit upp så skall hann mäd förvånad se stora förändring sedan dina barndoms dagar, / men icke kan jag säga att arbetets befålkning har än sett nå stora förändring ty sörlänningar har fått bestrida de förmånligaste platser under arbetet och nu har förtjensten tagit slut, / men tåg har vi fått, / ock om jag hade förmögenhet så skulle jag resa till dig och hälsa på dig, / då du som har pengar ej hälsar på oss. / Vidare får jag berätta att vi alla här varande syskon och slägtingar lever efter vanligheten. / Carl Olof har jag ej på två år träffat men jag har hört att han förhåller sig upp i lappmarken som en dagdrivare, / ock Jonas är fortfarande i sinnesrubbat tillstånd och vistas omkring våra byar lever på allmosor ty han far fogligt fram så att folket järna sticker honom någon bit i munnen men att ta honom på någon fattig anstalt det går icke ty då tror han att de ska fånga honom och han tygs ej ha gjort illa. / Han var till mig för några dagar sen och var ofantligt trasig han hade slitit af sig de kläder du sjänkt honom förliden höst. / och nu kära broder om du kann ännu hjälpa honom mäd något plagg på kroppen så vore det önskligt / jag undrar ej att du kann bliva leds att hjälpa honom men du skall tro min broder att nog har vi många fattiga som lever på komunens bekostnad och icke behöva lida nöd på mat och kläder / men de låta hjälpa sig, / ock samma goda skulle Jonas få mota om han ville.

Jag skulle skriva oftare om jag själv kunde men jag måst anlita andra derom, / men nu hälsar jag dig mångfaldigt ock önskar några rader att få veta hur ni lever och mår, / så hälsar dig våra här varande syskon damt kusin
J W Seger i tvärån dit brevet kann sändas

Aktningsfullt
Isack Lundqvist

Här en del av sida 3 av 7 om släkten J.P.Lundqvist. Av utrymmesskäl kopierar jag inte alla 7 sidorna. Intresserade får gärna ta del av övriga. Hör bara av er till undertecknad (Gun).

OBS . Felskrivningen i textrutan här nedan!

- ii. 25. **Lars Magnus Lundqvist** föddes den apr. 5, 1824 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.
- iii. 26. **Maria Lovisa Lundqvist** föddes den maj 23, 1826 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.
- iv. 27. **Carl Lundqvist** föddes den jan. 1, 1829 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.
- v. 28. **Isak Lundqvist** föddes den sep. 10, 1831 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.
- vi. 29. **Anna Sofia Lundqvist** föddes den nov. 12, 1833 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.
- vii. 30. **Margareta Helena Lundqvist** föddes den maj 17, 1835 och dog vid ett okänt datum.
- viii. 31. **Ulric Lundqvist** föddes den feb. 7, 1837 i Strycktjärn och dog i 1907.

Barn till **Lars Magnus Eliasson Lundqvist** och **Brita Maglena Nilsdotter**

- ix. 32. **Gustava Lundqvist** föddes den feb. 12, 1847 i Strycktjärn, Älvsbyn (BD), Sverige och dog vid ett okänt datum.
- x. 33. **August Lundqvist** föddes den jan. 4, 1851 i Strycktjärn, Älvsbyn (BD), Sverige och dog den mar. 3, 1945 i Strycktjärn.

21. **Nathanael Eliasson Öhlund** föddes den mar. 23, 1795 i Tvärån, Sikfors, Älvsbyn (BD) och dog den jun. 9, 1862 i Storfors, Piteå (BD).

22. **Elias Vilhelm Eliasson-Nordlund** föddes den sep. 3, 1797 och dog vid ett okänt datum.

23. **Agata Lovisa Jönsson (Jonsson) Holm [Spontan]** föddes den sep. 7, 1802 i Tvärån, Piteå lands och dog den dec. 2, 1880 i Vistheden, Älvsbyn. Hon gifte sig med 1:a **Isak Jönsson Holm**. Hon gifte sig med 2:a **Johan Erik Johansson**.

8:e Generationer (barn(5)s-barnbarn)

24. **Johan Petter Lundqvist** föddes den mar. 25, 1822 i Älvsbyn och dog i 1912 i Sundbyberg. Han gifte sig med 1:a **Emma Mathilda Lundqvist [Larsson]**. **Emma Mathilda**, dotter till **Anders Gustaf Larsson** och **Carolina Larsson [Mattesdotter]**, föddes i 1853 i Tatertorp och dog i 1939 i Kristinehamn. Han gifte sig med 2:a **Lotta Beata Mattesdotter**. **Lotta Beata**, dotter till **Mattes Ersson** och **Kajsa Ersson [Larsdotter]**, föddes den dec. 26, 1820 i Tatertorp, Amnehärad och dog i 1885 i Sundbyberg.

Barn till **Johan Petter Lundqvist** och **Emma Mathilda Lundqvist [Larsson]**

- i. 34. **Richard Lundqvist** föddes den feb. 10, 1887 i Sundbyberg och dog i Uppsala.
- ii. 35. **Ester Anna Augusta Larsson [Lundqvist]** föddes den feb. 27, 1889 i Sundbyberg och dog den okt. 24, 1982 i Strängnäs.

25. **Lars Magnus Lundqvist** föddes den apr. 5, 1824 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.

26. **Maria Lovisa Lundqvist** föddes den maj 23, 1826 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.

27. **Carl Lundqvist** föddes den jan. 1, 1829 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.

28. **Isak Lundqvist** föddes den sep. 10, 1831 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.

29. **Anna Sofia Lundqvist** föddes den nov. 12, 1833 i Strycktjärn och dog vid ett okänt datum.

30. **Margareta Helena Lundqvist** föddes den maj 17, 1835 och dog vid ett okänt datum.

31. **Ulric Lundqvist** föddes den feb. 7, 1837 i Strycktjärn och dog i 1907. Han gifte sig med **Anna Lovisa Lundqvist [Nordström]**.

32. **Gustava Lundqvist** föddes den feb. 12, 1847 i Strycktjärn, Älvsbyn (BD), Sverige och dog vid ett okänt datum. Hon gifte sig med **Carl Johan Östlund**.

33. **August Lundqvist** föddes den jan. 4, 1851 i Strycktjärn, Älvsbyn (BD), Sverige och dog den mar. 3, 1945 i Strycktjärn.

Tyvärr är det en felskrivning här. Det är omkastat 1:a och 2:a frun

9:e Generationer (barn(6)s-barnbarn)

34. **Richard Lundqvist** föddes den feb. 10, 1887 i Sundbyberg och dog i Uppsala. Han gifte sig med **Helga Lundqvist**.

Andra händelser i livet för **Richard Lundqvist**
 Utbildning Kyrkoherde i Sala
 Präst

Barn till **Richard Lundqvist** och **Helga Lundqvist**

- i. 36. **Tor Lundqvist**
- ii. 37. **Ilse Lundqvist**
- iii. 38. **Bernt Lundqvist**
- iv. 39. **Barbro Olsson [Lundqvist]**
- v. 40. **Birgitta Ekvall [Lundqvist]** föddes i 1911.

Emma Mathilda Andersdotter, gift med köpmannen och husägaren
Johan-Petter Lundqvist, Sundbyberg (utanför Stockholm)

(Hennes föräldrar hette Carolina Mathesdotter och Anders Gustaf Larsson och var födda 1829 resp. 1828)

Min Farmor minns jag som energisk, praktisk och duglig, litet sträv till sitt sätt och någon gång vass i repliken. Hon var till det yttre liten och oansenlig och mycket anspråkslös när det gällde klädseln (hade ju i och för sig goda möjligheter klä sig elegant, om hon så önskat). Hennes ansikte var långt och smalt med mörka ögon (i hennes släkt förekommer några personer med förnamnet Jean..), hennes gång snabb och lite framåtlutad (min syster Birgitta gick precis så, hade också ärvt Farmors smala ansiktsform).

För Farmors karaktär talar bl.a. att hennes sonhustru sade: "En rarare svärmor har ingen!". - Mamma, som ju var seminarielärarinna och som ung ej inriktad på "det praktiska" (hon var dock ytterst skicklig när det gällde sömnad, kunde av ett par gamla byxor trolla fram den sötaste flickkjol, lappa och laga nästan "osynligt") gästade som ung fästmö sina blivande svärföräldrar för att - lära sig laga mat. Allt avlöpte väl, fast Farmor - en utomordentligt skicklig husmor och matlagerska - lär ha varit lite häpen över hur lite intresse Mamma hade för kokkonstens alla finesser...

Farmor kom varje Jul till oss som en Julens Ängel, medförande märkliga gåvor från Kungl. Huvudstaden - t.ex. kalkon - samt alltid en stor ask choklad från Alexanders på Regeringsgatan, nog något av det mest utsökta staden hade att bjuda på i den vägen, - Om jularna brukade Farmor ha sin fina sobelskinnsboa - lite malplacerad på hennes lilla anspråkslösa och med åren alltmer böjda gestalt - och inte sin vanliga lilla svarta hattskrålla med regnskadat band utan en hög, lustig historia, som såg ut som en kuskmössa, tyckte vi barn. Den kom säkert bara fram vid högtidligare tillfällen. Svart klänning med breda stråveck över barmen, hög i halsen och med en liten vit fichu hörde till utstyrseln liksom en brun sidenklänning. Den sistnämnda fick jag i 15-årsåldern "ärva" och, som sagt: Mamma gjorde av den en riktig liter prinsessklänning. (Fast jag var väldigt generad över att sidenet frasade - och över den mörka färgen. Då för tiden skulle barn vara klädda i något ljusst, gärna vitt, då de skulle vara högtidsklädda.)

Den väldiga läslusten i familjen - inte minst under Jularna - betraktade Farmor, alltigenom praktisk, arbetsam, energisk, med förvåning och misstro. "Är det läsestuga här?", brukade hon säga då hon kom in i Salen i prästgården, där de flesta satt försjunkna i julklapps litteraturen. Sy, sticka, sy och baka - det borde åtminstone vi flickor syssla med...

Farmor hade på 1870-talet eller början av 1880-talet bott i Uleåborg i Finland, där hon i flera år var husföreståndarinna (hon kallades "Mamsell") hos engelske konsuln, som hette Simpson eller möjligen Simson. Han var änklings, hade en hel rad med pojkar, och Farmor berättade att hon tyckte synd om dem. De fostrades efter engelsk modell, mycket spartanskt på alla sätt. Alla pojkarna delade ett stort rum, där sängarna stod i rad som på ett internat. Inga sängmattor, inga prydnader eller tavlor, kallt vatten till avrivning, en fattig kakelugn skulle värma upp hela rummet.

Från sin Finlandstid medförde Farmor många minnen. De finska tjänsteflickorna uppskattade hon mycket för deras arbetsamhet och sisu. Fast blev de "sura" kunde de dra ner huvudduken över ansiktet och inte säga ett ord på flera dagar. - Farmor kunde finska folkvisor och lärde mig "Fjärran han dröjer i grönskande dalar, borts i Konungens gyllene salar.." Dock föredrog hon, liksom Mormor, psalmer och religiösa sånger.

När man gästade Farmor (Farfar, som jag aldrig sett, var ju då längesedan död) måste man varje morgon läsa högt - texten var på "tysk gammalstil" - det hela blev ett plus sedan, då man i skolan började läsa tyska - ur Rosenii skrifter, Dagens Kapitel. Många och långa meningar och sidor för en liten 10-åring. Sedan sjöngs en psalm. - På kvällen sjöng vi tillsammans oftast: "Bred Dina vida vingar, O Jesu, över mig" och läste bönen "Ack, Herre, bliv när oss, bliv när oss alltfört, och sköt oss och bär oss som alltid Du gjort..".

Inte heller Farmor (jag tänker nu på vår Mormor) var gladlynt eller lekte med oss barn, men spred ändå värme. Hon bad mig ofta hämta saker - tackade då ibland med orden: "Tack, min älskling". - Vilket gjorde mig oändligt häpen och i hemlighet glad. Ordet älskling var något så fint, tyckte jag. Ingen annan använde sådana ord. - (Uppförde man sig illa kunde hon säga, med eftertryck: " Är du RYSK, flicka!!".)

Jag tror att Farmor levde helt för sina närmaste - och för Gud. Hon var osjälvisk, osentimental, en god människa (tänk att förstå, från första

stund, den unga blivande sonhustrun - de var beträffande intressen så olika som två människor kan vara). - Farmor var nog också osedvanligt begåvad på det praktiska området och långt ifrån oförmögen att klara ekonomiska frågor. - Jag fick ibland följa henne då hon tog upp hyror (för det mesta till sådana hyresgäster som ej betalat - i princip skulle de själva komma till henne). Man fick intressanta inblickar i många olika slags hem då, i Farmors många, rätt ruckliga gamla hus - nog var de en fem stycken minst. Hyresgäster utan pengar fick ju anstånd efter ett kort samtal - men tror inte att Farmor efterskänkte hyror. Så som Pappa ofta gjorde. Hon hade väl haft ett för hårt liv och som ung fått kämpa så mycket för sitt välstånd att hon såg allt på annat sätt än den bortskämde sonen. Det gällde här i livet att "göra rätt för sig". Det var ett uttryck hon ofta använde.

Farmor lär ha blivit gift med Farfar på följande vis. Hennes Moster, ^{Berta} ~~Levisa~~, gift med Johan-Petter Lundqvist, blev svårt sjuk och bad systerdottern Emma Mathilda komma som extrahjälp i huset. Farmor kom. - Då Mostern låg på sitt yttersta sade hon till systerdottern: "Om du stannar i huset efter min död och tar hand om hushållet, och om Johan-Petter friar så säg du ja - du får en bra man." - Så skedde också. Trots den stora ålderskillnaden - cirka 30 år - var äktenskapet enligt vad Mamma trodde lyckligt. De fick ju också många år tillsammans - Farfar blev 90 år gammal - och två barn, en son och en dotter.

Min Farmor var varmt religiös men inte dömande, utan tolerant. Jag tyckte mycket om min Farmor (utom, ibland, då jag skulle läsa i Rosenii Skrifter...). Hon var en äkta och bra människa, orädd och självständig. Jag minns henne med tacksamhet.

1.2.1984

Ilse Palmgren
Ilse Palmgren
f. Lundqvist

Här bredvid är en bild på Emma Mathilda. Den som skrivit ner sina vackra tankar om sin farmor är Ilse Palmgren. Dotter till Johan Petter och Emma Mathildas son Johan Rikard Lundqvist.

Gamla Fotografier Efterlysning.

Okänd familj från Kjell Lundmans album

Den här bilden har vi funderat länge på vad frisören till vänster heter.
Frisör.....? Barberare Karl Edvin* Olofsson f.1855-12-19 Svensbyn,
sonen Kalle* Karl Gustaf f.1926-08-14 Älvsbyn.
Frisör Bengt Gösta* Eriksson f.1911-11-29 Älvsbyn.

*Konsumbutik, men var?
och vem?
Ja det frågade vi om i föregående
Byablad.*

*Tomas Granström har följande funde-
ring:*

*Mannen i Konsumbutiken kan
vara Urban Vikberg, Vidsel. Kanske
är bilden från Bredsel eller Laver där
jag har för mig han också fanns på
Konsum.*

*Kan någon bekräfta eller komma med
andra förslag?? Hör av er!*

*Carl Andreas utvandrar till Nord Amerika
1903-02-14.*

*Men vad heter damen/hustrun vi hans sida?
Bildens ägare Birgitta Sjölund.*

*Vilka kan detta
vara?*

*Det är från Mari-
anne Stenbergs
album.*

Fotokalender 2016

Nu är den här, vår fotokalender för 2016. Denna gång är temat FÖRR & NU, dvs vi har tagit nya bilder i färg från samma motiv som finns på gamla bilder. Många är från Byn men en del också från Vidsele och Storforsen. Du kan även beställa den genom mail på cablo@telia.com och vill du få den hemskickad med post så tillkommer 25 kr i fraktkostnader.

Sedan vi stängt hörnan för jul-ledigt kan du kontakta någon från styrelsen. Priset på kalendern är 100 kr.

Den finns även att köpa på Älvsby Bokhandel på Storgatan i Älvsbyn.

**God Jul och ett Gott Nytt År 2016
önskar**

Styrelsen Älvsbyns Forskarförening